

Lönerna bedöms öka med i genomsnitt 3,5–4 procent under prognosperioden.

Arbetskraftskostnaden per producerad enhet bedöms öka något mer än i föregående inflationsrapport. Det

är främst högre löneökningar som väntas bidra till ökat kostnadstryck i ekonomin. Under 1999 väntas även en något svagare produktivitetstutveckling bidra till högre enhetsarbetskraftskostnad.

EFFEKTER AV MILLENNIESKIFTET PÅ KONJUNKTUR- OCH INFLATIONSUTVECKLINGEN

Övergången till ett nytt årtusende om drygt ett halvår ställer krav på anpassningar av framför allt datateknisk karaktär i stora delar av ekonomin. Det kan inte uteslutas att dessa omställningar och förberedelser kommer att visa sig vara av en sådan omfattning att den real-ekonomiska utvecklingen påverkas.

Flera olika effekter är tänkbara. Nya eller tidigare lagda IT-investeringar och ökade konsultutgifter kan öka efterfrågan i ekonomin inför årsskiftet. En strävan hos företagen att bygga upp lagren lite extra inför årsskiftet, för att kunna parera eventuella produktionsstörningar inom det egna företaget eller hos underleverantörer, kan också öka produktionen tillfälligt. Förändringar i efterfrågan på viss typ av arbetskraft och efterfrågan på vissa typer av varor kan också påverka löne- och prisutvecklingen inom delar av ekonomin. Efter årsskiftet kan istället en nedgång i investeringsefterfrågan och en lageravveckling inträffa, med en tillfällig nedgång i produktionen som följd.

Det är sannolikt att denna typ av effekter verkar i ekonomin under ett par års tid, och inte endast perioden närmast före och efter millennieskiftet. Företag som behöver byta ut hård- och mjukvara för att klara omställningen till år 2000 väntar knappast tills in i det sista med sådana investeringar. Millennieskiftet bör med andra ord i viss utsträckning redan ha påverkat investeringsefterfrågan. 1998 ökade till exempel investeringarna i övrigt näringsliv med närmare 15 procent. Det är möjligt att denna kraftiga ökning bland annat rymde ökade IT-investeringar inför 2000-årsskiftet.

Effekter på den makroekonomiska utvecklingen kan också uppstå i det fall förberedelserna för millennieskiftet visar sig otillräckliga och omfattande produktionsstörningar uppstår. I detta fall rör det sig sannolikt om en påverkan på realekonomin som är mer koncentre-

rad till årsskiftet 1999/2000.

Försök att uppskatta hur kraftig en eventuell konjunkturpåverkan kan bli har gjorts av prognosmakare i olika länder. Eftersom bedömningarna förefaller att vila på olika antaganden och variera vad gäller vilka effekter som inkluderats i uppskattningarna är det dock ingen enhetlig bild som framtonar. I den inflationsprognos som presenteras i denna rapport ges ingen separat redovisning av millennieskiftets bidrag. Det beror framför allt på att det skulle vara mycket svårt att försöka kvantifiera t.ex. vilka IT-investeringar som är orsakade av 2000-skiftet och vilka som varit påkallade ändå. Hänsyn till tusenårsskiftet kan ändå sägas ha tagits i så motto att företagens och hushållens anpassningar till millennieskiftet bör komma till uttryck i statistik och indikatorer över planerade och genomförda investeringar, lageromdömen, lönestatistik för olika yrkesgrupper m.m., vilka i sin tur ligger till grund för inflationsbedömningen.

Vad gäller risken för makroekonomiska störningar kring årsskiftet till följd av produktionsstörningar tyder tillgänglig information inte på några betydande risker. Enligt en enkät som Industriförbundet genomfört bedömer 90 procent av företagen att risken för driftsstörningar inom det egna företaget är begränsad. Erfarenheter från produktionsstörningar som tidigare inträffat i några länder – t.ex. stora elavbrott på Nya Zeeland och i Kanada – tyder också på att effekterna på den totala ekonomin blir små även om den drabbade sektorn lider kännbar skada.

Det kan emellertid inte uteslutas att den bild av risken för produktionsstörningar som de svenska företagen förmedlar i nuläget förändras i takt med att millennieskiftet närmar sig. Den långt skridna internationella integrationen gör också att bristande förberedelser i något annat land kan påverka produktionsförutsätt-

ningar för de svenska företagen. Därför är det viktigt att noga följa utvecklingen framöver. Riksbanken studerar den makroekonomiska statistiken och indikatorer på den ekonomiska utvecklingen med särskild uppmärksamhet

på eventuella signaler om förväntade produktionsstörningar eller eventuella tecken på mer märkbara förändringar i efterfrågeläget eller inflationsutvecklingen till följd av millennieskiftet.

Priseffekter av avregleringar m.m.

Trots att den svenska elmarknaden avreglerades redan 1996 har priseffekter i konsumentprisledet hittills i huvudsak uteblivit, av allt att döma på grund av kravet på installation av s.k. timmätare. Detta krav slopas dock från och med 1 november 1999, något som väntas få betydande priseffekter. Vissa tendenser till fallande elpriser syns redan nu i KPI, vilket dock till viss del beror på en metodförändring av SCB. Totalt beräknas elpriserna komma att falla med cirka 10 procent och därmed dämpa konsumentprisökningen med totalt ca 0,3 procentenheter under prognosperioden.

Även telepriserna kan komma att sjunka ytterligare. De reformer om s.k. nummerportabilitet, dvs. möjlighet att behålla ursprungligt nummer trots byte av operatör, och lika tillträde till telenätet som träder i kraft under andra halvåret 1999, kommer att underlätta byte av operatör och sannolikt att leda till ökad konkurrens och prispress.

EU:s regeringschefer fattade i mars beslut om den s.k. Agenda 2000, som framför allt innehåller reformer av EU:s jordbruksstöd. Reformerna innebär bland annat sänkta subventionspriser på jordbruksgrödor och nötkött samt kompensation till jordbrukarna i form av ökade direkta subventioner. En beräkning av dessa reformers effekter i konsumentledet är naturligtvis vanskelig. Totalt bedömer dock Riksbanken att prisgenomslaget på KPI väntas bli knappt en halv procentenhet fördelat på tio år, varav ca hälften bedöms inträffa redan under 2000 och 2001.

Fallande tele- och elpriser väntas dämpa konsumentprisutvecklingen med ca 0,2–0,3 procentenheter utöver vad som antogs i föregående inflationsrapport till följd av ny information. Förändringar i jordbrukssubventioner enligt de slutliga förslagen i Agenda 2000 (som inte kunde beaktas i föregående rapport) beräknas ge ett bidrag på –0,1 procentenheter både 2000 och 2001, vilket är något mer än vad som antogs i föregående inflationsprognos. Dessa faktorer bidrar till att motverka det högre pristryck som följer av det starkare konjunkturläget.

Effekter av politiska beslut och räntekostnader

Sedan föregående inflationsrapport har flera förslag till förändringar av indirekta skatter och subventioner presenterats, bl.a. i regeringens vårproposition. För 1999 föreslås att införandet av avfallsskatten skjuts upp till 2000 och att gränsen för högkostnadsskydd på läkemedel höjs. Regeringen föreslår även att den tillfälliga sänkningen av fastighetsskatten på hyreshus förlängs från 1999 till 2000 samt att en maxtaxa på daghem införs 2001.³⁰

Ändrade indirekta skatter och subventioner samt räntekostnader dämpar KPI-utvecklingen något mer än i föregående rapport.

KPI påverkas även av tidigare beslut och förslag. Under 1999 är det främst frysningsvärdena för egna hem, indexeringen av energiskatter och den tillfälliga sänkningen av fastighetsskatten för flerfamiljshus som kommer att dämpa KPI.³¹ I mot-